

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2013 június Kerekasztal

„Ebben a játszmában nem osztanak ezüstérmet” – Mesterházy Attila a Fapados Szalonban, moderátor Pikó András, interpellálók Donáth László, Fleck Zoltán, Radnóti Sándor, Várhegyi Éva, hozzászólók Bauer Tamás, Horn Miklós, Vitányi Iván

P. Szűcs Julianna Kedves Barátaim! Kicsit elfogódott vagyok, mert ma kísérletsorozatba kezdünk. Azt találtuk ki, hogy a demokratikus ellenzék protagonistáit külön-külön meghívjuk, és hogy ne legyen monoton ez a találkozás, felkérjük néhány barátunkat, hogy megkönynyítve Pikó András dolgát, maguk is új szerepkörben bemutatkozva – kérdezzenek. Terveink szerint ezeknek a beszélgetéseknek a szerkesztett változatát a Mozgó Világ közli. Szeretettel üdvözlöm első vendégünket, Mesterházy Attilát, a Magyar Szocialista Párt elnökét. Át is adom a szót a moderátor szerepét továbbra is ellátó Pikó Andrásnak.

Pikó András *Köszöntök én is mindenkit, pár kiegészítést tennék az újításunk indoklásához. Szeretnénk itt, a Fapados Szalonban is követni azt az integrációs folyamatot, amely bár egyfajta kényszer is a demokratikus ellenzék erői számára, mégis tudjuk és látjuk, mennyi nehézséget okoz. Ahány szereplő, annyi méltányolható szempont és érdek. Ezért döntöttünk a külön-külön folytatott beszélgetések mellett, de az interjúkat annyiban társadalmasítottuk, hogy kibővítettük a pódiumbeszélgetés kérdezőinek körét, így reprezentálva azt a társadalmi, politikai és szemléletbeli sokszínűséget, amely a demokratikus ellenzék közegét és így bennünket is jellemez. Illusztris kollégáim – őszintén mondom, nekem megtisztelő, hogy így szólíthatom őket – ezen az estén Várhegyi Éva közgazdász, Donáth László evangélikus lelkész, Fleck Zoltán jogszociológus és Radnóti Sándor esztéta lesz, és rögtön őt kérem fel elsőként, mert ma reggeli klubrádiós interjújában már megpendített egy olyan kérdést, amelynek biztosan el kell hangoznia ezen a beszélgetésen is.*

Radnóti Sándor Felteszem a kérdést úgy, ahogy gondolom, mert valóban kérdésnek gondolom. Mégpedig: mennyiben tekinti az MSZP elnöke normál állapotnak a jelenlegi állapotot, vagy pedig mennyiben gondolja úgy, hogy a mostani politikai helyzet kivételes, ezért kivételes válaszokat igényel a legerősebb ellenzéki párttól? Ha, mint ahogyan én gondolom, a mai magyarországi állapotokra indokolt a kivételes jelzőt használnunk, akkor mindent alárendel-e, illetve mindent alá tud-e rendelni ennek a kivételes állapotnak az MSZP? Másképp megfogalmazva: elszánt szándéka-e az Orbán-kormány leváltása?

Mesterházy Attila Szabad visszakérdezni? Érdekelne, hogy mi indukál egy ilyen kérdést, mert

az mindannyiunk számára gondolom nyilvánvaló, hogy normál esetben ilyen kérdést nem lehet fölteni egy ellenzéki párt vezetőjének. Ezért szeretném megérteni a kérdést.

Radnóti A kérdést az indukálja, hogy bizonytalan vagyok a választ illetően. Van, amikor úgy tűnik, hogy az MSZP nem gondolja rendkívülinek a jelenlegi helyzetet és ezért egyedül akarja megvívni a következő választási harcot. Tehát maga alá kívánja gyűjteni mindazokat, akik közé én is tartozom, ez egy igen széles kör, amelynek elsődleges szempontja, hogy az Orbán-kormány megbukjon. Ugyanakkor látok másfajta törekvést is, amely szélesebb politikai és társadalmi összefogásban gondolkodik, hogy az MSZP olyan embereket is a szövetségesének kíván megnyerni, akik az MSZP-re nem szívesen szavaznának, vagy egyáltalán, semmiképpen nem szavaznának.

Pikó *Hadd tegyek ehhez hozzá két olyan racionális okot, amely a politikai ésszerűség szempontjából indokolja ugyanezt a kérdést. Közkeletű vélemény, hogy a következő kormánynak, ha azt nem Orbán Viktor vezeti, két okból is a lehetetlenre, s így a biztos bukásra kell vállalkoznia. Egyrészt, ha nincs elsőprő többsége, kormányozhatatlanná válik az ország, mert a Fidesz blokkoló ellenzékként politikailag lehetetleníti el, támaszkodva a több évre kinevezett, szintén a kormányzást blokkolni képes kádereire is. Másrészt olyan lepusztult gazdasági helyzetet örökölné egy új, nem fideszes kormány, hogy már a romeltakarítás fájdalmas műveletei is felemésztenék a társadalmi támogatottságát, így építkezésbe már nem is foghatna.*

Mesterházy Először hadd tisztázzak valamit, amit ezerszer hallunk a médiában, de tényszerűen nem igaz: a szocialista párt soha nem mondott olyat, hogy ő egyedül akarja megnyerni a következő választásokat. Soha. A szocialista párt kongresszusi dokumentumában 2011 júniusa óta az szerepel, hogy mi együtt akarunk működni minden olyan demokratikus ellenzéki párttal, mozgalommal, amely érdekelt az Orbán-rendszer leváltásában. Lehet ebben a tévesen feltett kérdésben rosszindulat, némi karaktergyilkos szándék is, de most foglalkozunk csak a jóhiszemű felvetésekkel. Régebben volt olyan helyzet, amikor arra reagálva valóban és többszörös megszorítással valami hasonló elhangzott tőlünk. Másfél éve lehetett, amikor Gyurcsány Ferencék elhagyták a pártot, és rajtuk kívül az LMP volt az egyetlen ellenzéki párt a demokratikus térfélen. Akkoriban folyamatosan arról szólt a vita, hogy az LMP akar-e, s ha igen, akkor hogyan akar, vagy ha mégsem, akkor miért nem akar velünk együttműködni. Ez a bizonytalanság és vita szerintünk sokat ártott. Tartottunk attól, hogy ha a végén mégsem lesz együttműködés az LMP miatt, akkor otthon maradnak a szavazóink, mert azt mondják: ha nincs összefogás, akkor nincs győzelem, ha nincs győzelem, akkor nem érdemes elmenni szavazni. Mivel abszolút értéknek tekintjük a kormány leváltását, ezért arra is fel kellett készülnünk, hogy ha az LMP-vel meghiúsul az együttműködés, akár egyedül is meglegyen a lehetőségünk erre. Így pontos a fogalmazás, és ez kimondottan csak arra a politikai szituációra volt igaz.

Ez ma már szerencsére nincs így. A szocialista párt tehát régóta azt mondja, hogy a győzelem érdekében együtt kell működni. Nagyon egyszerű ennek az oka: a választóink számára fontos érték az együttműködés ereje, s nekünk mindig volt szövetségesünk. Az SZDSZ-szel való együttműködés esetében valós szövetségessel számolhattunk, de ott a kétfordulós választás logikája nem siettette a szövetségkötést, míg most ilyen mozgásterünk nem lesz. Ez az oka, hogy természetesen előrébb kell hozni a stratégiai megegyezéseket, de határozottan cáfolom, hogy a szocialista párt eddigi története során bármikor maga alá akart volna szervezni vagy gyűjteni másokat. Most sincs ilyen terv. Sok olyan választópolgár lehet, aki első választásként nem szavazna a szocialista pártra. Rendkívüli helyzetben viszont, ha nem lát más eszközt a problémája megoldására, mint a szocialista pártot, akkor akár azt is el tudjuk képzelni, hogy nem szeretetből, hanem a Fidesz iránt érzett utálatból ránk szavaz. Ez egyébként Európában is

egy teljesen legitim érvelés. Ennyit a történeti tisztázás érdekében.

Biztos vagyok benne, hogy mi, a Feri meg én voltunk az elsők, akik szinte egy időpontban – én egy Népszabadság-interjúban, ő pedig valamelyik beszédében – kimondtuk, hogy nem pusztán kormányváltás, hanem rendszerváltás szükséges. Nem lehet elvitatni tőlem, tőlünk azt, hogy a leghamarabb ismertük fel a helyzet rendkívüli voltát. Én tehát durvábban fogalmazok, rendkívüli helyzetnek hívom azt, amit Sándor kivételesnek, éppen ezért beszélünk a médiában is arról, hogy történelmi, a rendszerváltáshoz mérhető választás lesz a 2014-es. A rendkívüli állapot rendkívüli megoldásokat követel.

Emiatt mondtam – és ezért kérdeztem vissza –, hogy egy ellenzéki pártpolitikus számára a legnagyobb sértés, ha azt mondják neki, hogy nem akar győzni. Nem akarok ebben félrebeszélni. Tehát, ha nekem azt mondják, hogy én nem akarok győzni, azt személyes sértésnek veszem. Azért is, mert olyan három éven vagyok túl, amit nem kívánok semmilyen más ellenzéki pártvezetőnek sem. Emberi egzisztenciák ezrei omlottak össze pusztán amiatt, mert szocialisták voltak. Ilyen értelemben megéltük azt, milyen az, ha valakivel szemben fellépnek. Tehát, amikor nekem valaki azt mondja, hogy a szocialista párt nem akar győzni, az olyan, mint bikának a vörös posztó. Kérem, egyedül ennek a pártnak nem csillog szépen az ezüstérem. Ebben a játszmában amúgy sem oszتانak ezüstérmet. Sok párt azt is sikernek tartaná, ha bejutna a parlamentbe. Egy van, amelyiknek ez nem siker, az a Magyar Szocialista Párt. Itt a győztes mindent visz, ahogy Orbán példája jól mutatja. Ha ők nyernek, akkor itt semmilyen politikai változás nem lesz, és visszautalnék András felvetésére is. Hát elnézést kérek, mitől változna meg a gazdasági hozzáállásuk? Ha ők nyernek, azt mondják majd, hogy az emberek visszaigazolták az ő eddigi politikájukat. Látszik, hogy a miniszterelnök azt játssza, hogyha ők nyernek, ki a csudát érdekel, milyen helyzetben lesz a költségvetés, majd kimagyarazzák. Ha meg mi nyerünk, akkor azt mondják, ki a csudát érdekel, mert az meg nem az ő problémájuk lesz már. Ezért én azt mondom, hogy a szocialista az egyetlen párt, amelyik számára a választási győzelem jelenti az egyedüli sikert. Mi egyedül is tudnánk másodikká lenni. Ehhez nem kell összefogás. Győzni, azt már nem lehet egyedül. Majdnem minden eszköz elképzelhető ennek érdekében a számunkra, ami a tisztesség határain belül marad. Ezeket használni is fogjuk, mert ha bokszolni hívnak egy ringbe, akkor nem sakkozni kell beülni.

A közjogi berendezkedést tekintve én nem osztom azt a pesszimista megközelítést, hogyha nincs kétharmada a következő kormánynak, akkor az béna kacsa lesz. Nagyon sokat lehet változtatni, a gazdaságtól a társadalompolitikán át a kultúrpolitikáig, amihez nem kellenek kétharmados törvények és döntések. Nálunk van egy munkacsoport, fiatal jogászok. Ők hobbiból elküldték nekem egy-két ötletüket arról, hogyan lehet kikerülni a kétharmados törvényeket – én pedig megkértem őket, hogy ezt a munkát ne csak hobbiból végezzék. Van ügy, amiben lehetséges szép megoldás, van, amiben nem túl szép megoldás adódik csupán. Csak annyit kértem tőlük, hogy mindig a jogállami kereteken belül mozogjunk. A lényeg: van rá lehetőség, hogy kormányzati akarattal, politikával, cselekvéssel kétharmad nélkül is tudjunk fordítani az ország szekerén. Ezt a felelősséget vállaljuk, mert pontosan az jelenti a hazaszeretetet és a nemzeti elkötelezettséget, ha azt mondjuk, igen, egy nagyon nehéz helyzetben is képesek és hajlandók vagyunk vállalni a kormányzás felelősségét. Megtettük már ezt egyszer: olyan válságkezelő kormányt támogattunk egy éven át, amelynek tevékenysége és döntései miatt folyamatosan csökkent a szocialista párt támogatottsága. Az utolsó évünkben minden döntés után, amikor láttuk a közvélemény-kutatásokban, hogy az megint rosszabb és rosszabb eredményt mutat, a képviselőink, akik egyéniben indultak, azt mondták, ha már belekezdünk, akkor ezt tisztességgel végig kell csinálni az ország és a nemzet érdekében.

Várhegyi Éva Rendkívüli állapot van és rendszerváltás kell, hallottuk, és ezzel egyet is értek. A

kérdésem: hogyan viszonyul egymáshoz az a gazdaságpolitikai program, ami októberben jelent meg vitairatként, és azok a gazdasági kérdésekre történt reagálások, amelyeket újabban elég sűrűn hallunk az ön és párttársai részéről? Ez utóbbiak, most őszintén fogalmazok, még a Fidesz-demagógiára is rálicitáló szövegek, leginkább a rezsicsökkentés, a MÁV-jegyárak, a 65 éven felülieknek a pótdíja ügyében hallhattuk őket, míg a gazdasági program a realitásokból indul ki, vissza akar térni Európához, az európai értékekhez és ahhoz a piacgazdasági rendhez, amit korábban is folytatott az MSZP. Melyiket vegyük komolyan?

Mesterházy Tudomásul kell venni, hogy a politika abszolút fixált környezetben működik. A kabinet most elkezdett kampánykormányozni. Minimális felelősségük sincs sem költségvetési, sem gazdaságpolitikai szempontból, nincs olyan határ, amin ne lépnének túl, ez tisztán látszik. Kidolgoztunk egy energiahatékonyságra épülő programot, ami szigetelési, fűtésrendszer-korszerűsítési megoldásokból és nyílászárócsereből áll. Ezt én Brüsszelben is megvitattam az Unió illetékes biztosával, aki megerősítette, hogy egy ilyen program uniós forrásokból szinte teljes mértékben finanszírozható lenne. Ráadásul egy nagy-britanniai példát átvéve úgy gondoljuk, hogy ezt összekötnénk egy munkahelyteremtő, magyar kis- és középvállalkozók számára lehetőséget adó iparág-fejlesztési programmal, mert itt nem kell nemzetközi tender, ezt teljes egészében magyar vállalkozók végezhetnék. Ez a mi fenntartható rezsicsökkentésünk, ami 20–40 százalékos megtakarítást is eredményezhet akár, attól függően, hogy ki milyen fűtésrendszert használ. Másrészt azt is hangoztatjuk, hogy lehetne a rezsicsökkentést igazságosabban is csinálni: legyen egy volumenkorlát, hogy magánuszodát már mégse fűtsenek támogatott energiával! Lehet erre azt mondani, hogy ez is populizmus, de akkor ez egy felelős és pragmatikus populizmus. Politikai értelemben is, mert nem lehet Magyarországon ígérek nélkül választást nyerni. Nem fogunk 14. havi nyugdíjat, 400 százalékos béremelést ígérni, de azt a teljes iparág egyetértését bíró javaslatot felkaroltuk, hogy legyen alapvető élelmiszerár-csökkentés. Európában mindenhol szociális kérdés az alapvető élelmiszerek áfája. A kritika annyiban jogos, hogy azt nem tudná például senki sem pontosan megmondani, hogyha a kormány leviszi öt százalékra az alapvető élelmiszerek áfáját, akkor az milyen fehérítő és milyen költségvetési kihatással jár. Az biztos, hogy legkevesebb 65-70 milliárd ugrik a költségvetésből, annyi, amennyit a Puskás Ferenc Stadion felújítására fordítana a kormány. Másrésztől a lakosság ezt a pénzt egészen biztosan el fogja költeni valahol máshol, vagy megtakarítja, így az a rendszerben marad. Tehát a szakmai kritikát egyáltalán nem utasítom vissza, csak azt is látniuk kell, hogy nem irracionális javaslatokkal állunk elő, a felvetéseink ésszerűek, meg tudjuk mondani, hogy minek a terhére milyen átcsoportosítás logikáján és milyen felelősségi faktor mentén tesz javaslatot a szocialista párt egy adott kérdésben.

A 65 év felettiek utazása, de általában a nyugdíjasokat érintő kérdésekben szeretnék nagyon egyértelmű, őszinte mondatot mondani. Számunkra elfogadhatatlan minden – minden! – olyan intézkedés, amely ezt a társadalmi csoportot hátrányosan érinti. A kényszer vitt rá bennünket a 13. havi nyugdíj elvonására, az államigazgatási szektor bérstopjára, amivel szembeállítva a tradicionálisan szocialista párti, baloldali támogatóink úgy érezték, az útszélen hagyta őket az MSZP. Még egyszer nem akarjuk ezt a hibát elkövetni: a jövőben a politikánknak mindig a baloldali értékeinken kell nyugodnia.

Fleck Zoltán 2014-re nézve mégiscsak egyfordulós választási eljárás van előttünk, ami kikényszeríti a demokratikus ellenzéki pártokból, hogy az előtt fogjanak össze, mint hogy bármilyen eredményt tudnának a választásokról. És ha ez így van, akkor van-e olyan forgatókönyv, ami arról szól, hogy nem biztos, hogy az MSZP-nek kell adnia a miniszterelnök-jelöltet. Van-e olyan forgatókönyv, ami arról szól, hogy lehet, hogy átmeneti helyzetben kell kormányozni és egy technikusként kell átadni a kormányzást, míg visszatér a normál állapot? Másképpen fogalmazva: fel van-e készülve az MSZP arra a forgatókönyvre, ami szerintem nem

nagyon valószínűtlen, hogy nem lehet egyetlen választással visszaállítani Magyarországon a jogállamot, hanem egy hosszabb folyamat áll előttünk. Ennek a konszenzuális alapjait már most meg kell teremteni, ami azt is jelentheti: lehet, hogy az MSZP-nek úgy kell nyernie közösen másokkal, hogy nem ő nyeri el először azokat a pozíciókat, amiket egy normál állapotban megszoktak nyerni a pártvezetők.

Mesterházy Elméletileg ez elképzelhető, de inkább egy PhD disszertáció logikájában lenne tökéletes. A politika is egy szakma, és persze, a politikában mindig van B forgatókönyv, s más pártoknál is kell, hogy legyen ilyen. Ezeket a kérdéseket nemcsak a szocialista pártnak kell föltenni. A választók többsége lassan megérti, hogy az MSZP nélkül nincsen kormányváltás. Igen, tudom, vannak számosan olyanok, akik úgy gondolják, hogy nem a szocialista pártnak kellene a vezető szerepet vinnie. Én ezt tiszteletben tartom. De arra emlékeztetnék mindenkit, hogy mi elsőként döntöttük el: menetrend szerint egyeztetünk, a cél: a közös lista és a közös jelöltek, a közös miniszterelnök-jelölt és a közös program. A programmal kezdtük, mi január másodikán ott voltunk az asztalnál, ott volt a DK is, az MSZDP, a SZEM, meg még vagy két tucat civil szervezet. Nekem nem kell elmagyarázni, hogy mit akarnak a választók tőlem. Igen, azt mondják, hogy működjetek már együtt – nem a szavak érdeklik őket, hanem a tettek. Már tegnap is késő volt, mondják nekem. Legutóbb jött egy javaslat június 16-ra, mondtam, oké, már hétfőn ülünk le, kezdjük el a tárgyalásokat programról, közös listáról, jelöltekről, miniszterelnök-jelölről. Mindegy, csak kezdjük már el! A DK azt mondta, hogy oké, majd jött a választ, hogy mégse kezdjünk azonnal. Aztán hál' istennek, picit változott az álláspont, és akkor szombatra mégis sikerült egy megállapodást összehozni. Sőt, a szocialista párt választmánya felhatalmazta az összes megyei elnökünket, hogy helyi szinten, a választókerületek szintjén mindenkivel kezdjenek együttműködési tárgyalásokat bármiről, közös plakátkampányról, tüntetésről stb., de az együttműködéshez partnerek is kellene. Ezért bocsánat, Zoli, hogy azt mondom, kikérem magamnak, hogy valaki nekem azt mondja, hogy a szocialista párt nem akar együttműködni. Annál nagyobb vállalás mi lehet egy politikai párt részéről, amelyiknek mind a százhat körzetben készen áll az összes jelöltje, mint hogy bevárja a lehetséges partnereket, türelemmel viseli az újabb és újabb visszautasításokat, és nem hagyja hivatalos jelöltté válni az egyébként ugrásra kész embereket? Annál tovább nem tudok menni, hogy azt mondom, közös lista legyen, amit meg kell osszak másokkal. Látszik, hogy befagyott az egész szavazói mozgás. Ha nem viszünk bele innovációt, ami katalizátorként az együttműködés, amivel jó értelemben véve meglepjük a szavazóinkat, akkor nehezen fogunk ebből a gödörből kimászni.

Igen, a szocialista párt fejében van B forgatókönyv, és elvárom a többi párttól is, hogy az ő fejükben is legyen B forgatókönyv. Mert ez a párt minden ötezer fő feletti településen jelen van, ez egy erős párt, ez túlélte mindent, amit kapott a Fidesztől, és vidéken kampányolni mi fogunk. Mindegy, hogy ki a jelölt, a mi aktivistáink lesznek ott, a mi infrastruktúránkon keresztül fogják a választási harcot megvívni, sok esetben a mi forrásaink segítségével. Ezért minimum annyit elvárunk, hogy azt, amit mi bele tudunk vinni ebbe az együttműködésbe, azt legalább respektálják, és ne mondják azt, hogy nekünk kell mindig mindent megértenünk. Mi nagyon sok mindent meg fogunk érteni, mert a választási győzelemnek mindent alá fogunk rendelni, de ugyanezt várom el minden más politikai erőttől is.

Donáth László Egy példázattal szeretném kezdeni. Radnóti Sándort negyven éve ismerem, azt hiszem, megértettem a kérdését, épp ezért most kicsit félős szívvel fogalmazok. Erős Ferencsel együtt ott voltunk a múlt héten Komoróczy Géza háromkötetes műve harmadik kötetének bemutatóján. E nagyon izgalmas 1600 oldalas szöveggyűjteményből, amely a magyarországi zsidósággal kapcsolatos politikai antijudaista és antiszemita vagy éppen ezzel ellentétes jelentésű dokumentumokat tartalmazza 896-tól 2012-ig, mit tegyek, engem igazán az apám érdekelt. 1945-től kezdtem olvasni a dokumentumokat vasárnap hajnali 6 órakor. Tíz

órákor megszólalt a harang, abba kellett hagynom. Nem tudtam uralkodni magamon, és a prédikációban megosztottam megrendültségemet az anyák napján istentiszteletre összegyűlt békásmegyeri hívekkel. Mert öregedve, a halálhoz közeledve az embernek szembe kell néznie mindazzal, ami volt. 1948-ban az akkori MDP – vagy MKP? – központi vezetősége összeült. E grémium titkára, apám, az elnök Rákosi Mátyás, meg Péter Gábor, Gerő Ernő, Kovács István és talán még Vas Zoltán. A Komoróczy Géza által közzétett jegyzőkönyv szerint a megbeszélés tárgya a magyarországi zsidók kiengedése volt. A 32 éves prágai-budapesti nagykövet ötvenezer ember elengedését kérte. Rákosi Mátyás közölte: ezernél többet nem lehet, s ennek az ezernek a túlnyomó többsége is hatvan éven felüli legyen. Ezt nem kell magyaráznom. A magyar származású fiatal cionista politikus, akárcsak Ábrahám az Úrral, elkezdett alkudozni Rákosi Mátyással, és addig nem tágitott, míg a kivándorlók számát háromezerre föl nem vitte. Igen ám, de eszes ember volt az egykori MKP-elnök, közölte, a zsidónak ára van. Kétmillió akkori forintot kért a háromezer zsidóért. Amit erről gondolok, azt a prédikációban elmondtam. Szeptember 5-én lesz apám születésének 100. évfordulója. A jelenlévők közül valószínűleg én vagyok az egyetlen, aki Hunvald Györgyöt és Hagyó Miklóst meglátogatta a börtönben. Cinikusan nyilván bárki mondhatja a jelenlévők között, elvégre ez nekem kutya kötelességem. Sőt: amikor a mai temetésem előtt egy nálam néhány évvel idősebb mérnökember megkérdezte, hozzájárulok-e, hogy az édesanyja temetésén, aki a Szabadság téri református eklézsiához tartozott – de hite és meggyőződése két évtizede távol tartja a nyilas bálványimádás e kegyhelyétől – részt vegyen az ő egykori osztálytársa és jó barátja, Polt Péter, anynyit válaszoltam neki: nem hívott volna föl, ha nem tudná a választ. Ilyen világban élünk. Radnóti Sándor és Fleck Zoltán kérdése tehát teljesen indokolt. Nem feltétlenül az emberek közötti járás-kelés, hanem egy másfajta érzékenységnek kellene arra indítania bennünket, hogy némi szorongással, kierekegardi reszketéssel gondoljunk arra: persze, ezt a rezsimet le kell váltani. Nem magunk miatt, mi kenyerünk javát megettük, hanem mert ennek az országnak egy egészen másfajta politikai jövőre van szüksége. És itt van az én kérdésem. Tizenhat éven keresztül megpróbáltam tudásom szerint tisztességgel dolgozni. Sokan már nem élnek azok közül – sorolom a nagyszerű Halda Aliztól Bossányi Katalinig és Eörsi Istvánig a neveket –, akik éppen húsz évvel ezelőtt, '93-ban grabancon ragadtak, és apám emlékére kértek – ezért a példázat az ominózus 1948-as ülésről –, ne tegyem. Hogy adhatom a nevemet, a tudásomat, az időmet azok szolgálatára, akik...? Ma már senki nem mond semmit. Már arra sem méltatnak, hogy azt mondják, lám, ennyit ért az egész. Én azonban nem tágitok, és azt gondolom, apámnak igaza volt. Nem 1948-ban, nem is vagyok hajlandó nem kimondani és nem hordozni ennek szegényét. De visszatérve a kérdésemhez, engem bizony az izgat, milyen garanciát adhatsz. Idézőjelbe teszem a szót, mert evidens, hogy nem adhatsz, de mégis: engem, aki vasárnapról vasárnapra szószékre megyek, mi bátoríthat, hogy a padokban ülő emberek előtt ne kelljen a szememet lesütnöm. Hiszen azt fogják nekem mondani, lelkész úr, ugyanazok az emberek ülnek a parlamentben, az MSZP soraiban, akik azt a helyzetet idézték elő, amelyből ez lett. Nem közös, nem azonos jellegű felelősségről beszélek, de itt nem elég a filozofálás, itt nem moralizálni kell, hanem dönten. Ezen a választáson egy fordulóban dől el minden. Nagyon rövid időn belül tisztán és egyértelműen, azzal a meggyőző eréllyel, amint az imént e kiváló férfiaknak válaszoltál, nyilvánvalóvá kell tenni... Ha van mit nyilvánvalóvá tenni. A történelem megítéli az embert. Politikai súlyunkat és formátumunkat tekintve pelyvák vagyunk azokhoz az emberekhez képest, akik azonban három-négy évvel a soá után úgy alkudoztak nyomorult árva zsidó gyerekek meg öregemberek sorsáról, mintha tárgyak lettek volna. Az az én kérdésem: vajon hetven évvel később van-e olyan morális-érzelmi hitele ennek a társulatnak, amely egyáltalán partiképesse teheti azon fiatalok számára, akik – akár a történelem ismeretében, akár ez ismeret hiányában, de – még nagyobb kétségekkel bírnak, mint én.

Mesterházy Már az nagy tragédia Magyarországon, hogy ha valaki politikusokról beszél, akkor úgy érzi, a morál szót el kell felejtene, azért, mert ez a kettő antagonisztikus ellentétben áll

egymással. Politikusi pályám kezdetén rátaláltam egy Gandhi-idézetre, nagyon megtetszett, azóta próbálom mindig szem előtt tartani: nem mi, politikusok teszünk szívességet a társadalomnak azzal, hogy szolgáljuk, hanem a társadalom tesz szívességet nekünk azzal, hogy lehetőséget biztosít erre a szolgálatra. Ha a politika állandóan és őszintén, mindig az embereknek a jóléte érdekében cselekedne, még az elkerülhetetlen hibákat és tévedéseket is megengedve, akkor Magyarország nem ilyen helyzetben lenne sem morális, sem más, akár gazdasági helyzetét tekintve. Éppen ezért örültem annak, hogy tegnap én is ott voltam a Zsidó Világkongresszus vacsoráján. Kérdezték tőlem is, jónak tartom-e, hogy idehozták ezt a kongresszust, mert az volt a dilemma, hogy ezzel mennyire adnak esetleg saját PR-ra használható platformot Orbánnak. Azt feleltem: szerintem helyes, hogy Budapesten tartják a kongresszust, mert ki lehetett mondani olyan mondatokat, amelyekre reagálni kell a társadalomban. A szocialista párt arra mindig nagyon figyelt, hogy határozottan válaszoljon a parlamenten belül vagy azon kívül elhangzó antiszemita, rasszista megnyilvánulásokra. Amikor csak lehetett, én magam pártelnökként nyilvánultam meg, hogy súlyt adjunk az állásfoglalásainknak. Amikor a Fradi-pályán megvernek valakit, amikor az utcán bántalmaznak egy rabbit, vagy amikor csak szóbeli inzultus ér bárkit is a zsidósága miatt, akkor nekünk morális kötelességünk fellépni ezek ellen. Kevesen tudják, nem is csináltunk belőle nagy ügyet, de talán még (Lendvai – *a szerk.*) Ildikó volt a frakcióvezető, amikor javasoltam, hogy január 27–28-án az ENSZ holokauszt-emléknapjára küldjünk delegációt. Ez meg is történik immár hat éve, ha jól számolok. Mi vagyunk az egyetlen magyar párt, amelyik ezt eddig nem mulasztotta el egyetlen esztendőben sem. Fiatal képviselőket, politikusokat küldünk ki, hogy személyesen éljék át azt a pillanatot, amikor megkérik a jelenlévőket, álljanak fel a holokauszt túlélői. Látni őket – ez olyan érzelmi töltést ad minden politikusnak, ami rádöbbeníti őket a hivatásunk morális tartalmára. Mert a politikában kell, hogy legyen morális töltet. Hogy a szocialista pártban megvan-e ez vagy nincs, ebben sok okból egészen biztosan megoszlanak a vélemények. Nagyon kemény árat fizettünk a Hagyó-ügyért, a Hunvald-ügyért, másért, még akkor is, ha azóta kiderült, hogy nagyon sok minden mögött, ami miatt elvittük a balhét, hamis tanúvallomás áll, aminek nem volt valóságalapja. Molnár Gyulának egy ilyen karaktergyilkos botrány miatt ment el a polgármestersége, és már aligha elégtétel számára, hogy utóbb bűncselekmény hiányában jogerősen felmentették.

Ettől függetlenül azt mondom, hogy nekünk ezen a téren példát kell mutatnunk, éppen azért, mert mi már megégettük magunkat. Nincs más utunk, mint a legteljesebb nyilvánosság. Volt a Transparency Internationalnek és a Freedom House Europe-nak egy kidolgozott javaslata a pártfinanszírozásról és a kampányfinanszírozásról. Frakcióvezetőként úgy írtam alá Tóbiás Jóska kollégámmal ezt a szöveget, hogy egyetlen vesszőt sem változtattunk rajta. Tehát még a látszatát is el akartam kerülni annak, hogy pártpolitikai logika mentén belenyúlunk a civilek szakmai javaslatába. A két szervezet tervezetét az Országgyűlés elé terjesztettük, a Magyar Szocialista Párt frakciója száz százalékban megszavazta. A Fidesz volt az, amely miatt nem kapta meg a szükséges kétharmados támogatást. A szocialista párt mindig ott volt minden korrupcióellenes egyeztetésen, konstruktív volt, és azt akartuk mutatni, hogy ezen a téren mi teljes mértékben elkötelezettek vagyunk. Nyilván a rögzült rossz imázst csak lassan lehet megváltoztatni. Arról pedig, hogy a frakcióban kik ülnek, én azt gondolom, hogy egy pártnak nemcsak jelene, meg jövője van, hanem múltja is, és szerintem az mindig erőt ad és erőt sugároz, ha egy párt vagy egy személy képes belátni a hibáit, és képes változtatni a saját politikáján. A másik, amit fontos hangsúlyozni, hogy a szocialista párt vezető testületeinek az átlagéletkora ma közel negyven év. A frakcióban, a választmányban, az országos elnökségben csak új emberek ülnek, egy új politikus generáció vette át a szocialista párt irányítását, megújítottuk a szervezetünket, megújítottuk a politikánkat és megújítottuk a vezető testületeink személyi összetételét is. De nem lehet a fürdővízzel együtt a gyereket is kiönteni. Kell a politikában a lendület, de kell a politikában a tapasztalat is.

Pikó *Választási győzelem múlhat azon, hogy melyik párt, milyen hatékonyan képes kommunikálni a választókkal. Pontosan látjuk, hogy a Fidesz által kiépített zárt médiarendszer hogyan és milyen hatásokkal működik, szolgálja létrehozóit. Bizonyos társadalmi rétegekben, csoportokban ennek következtében az ellenzék nem tud megszólalni, olyan, mintha nem is létezne. Kitalálta-e már az MSZP, hogyan lehet ezt a helyzetet megoldani vagy legalább a hátrányokat csökkenteni?*

Mesterházy A médiarendszert parlagon hagytuk, és talán ebben a körben nem kell magyarázni, hogy ez több mint bűn, hiba volt. A következményeit mindannyian látjuk és érzékeljük. A Fidesznek ez óriási hátszél, és óriási ellenszél a demokratikus ellenzéki pártoknak. A rezsicsökkentés még meg sem történt, de már pozitívan gondolkodtak róla az emberek, miközben a végén sokaknak csak pár száz forintnyi megtakarítást hozott. Most szembesülünk azzal, mekkorát hibáztunk, amikor nem figyeltünk arra, hogy stabil alapokra helyezzük a most ellenzéki, akkor kormánypárti médiát, mert ha ez hiányzik, úgy nem tudjuk keresztülvinni az üzeneteinket. Ez az egyik nagy probléma. A másik, hogy jelentősen csökken az írott újságok olvasói tábora. Naponta nagyjából 150 ezer példányban adnak el politikai napilapokat, de ebbe beleértendő a Magyar Nemzet, a Magyar Hírlap, a Népszava, a Népszabadság egyaránt. Ugyanebből a vásárlói körből verbuválódnak azok, akik a hetilapokat veszik, így az írott sajtón keresztül kevés embert lehet elérni, a véleményformálókat leginkább. A hangsúly átteődik az internetes és az elektronikus médiára, viszont, mert az MSZP szavazói tábora többségében az idősebb korosztályból kerül ki, mégsem tudjuk elengedni a hagyományos kommunikációs csatornákat, hiszen nagyon sokan nem használják az internetet. Nekünk kevesebb pénzünk van és kisebb a médiafelületünk, ezért két stratégiai irányt szabtuk meg. Az egyik a közvetlen, ajtótól ajtóig kampány, tehát menni, menni, menni kell az emberek közé, kopogtatni, keresni őket. Ez időigényes feladat, és nagyon sok aktivistára van szükség ahhoz, hogy jól és hatékonyan tudjuk alkalmazni. Most 30-40 ezer aktivistája van a szocialista pártnak, ők rendszerszerűen végzik ezt a kampányt, az aláírásgyűjtés is egyfajta motiváció, hogy karbantartsuk ezt a csapatot. A másik irány a közösségi média, az internet-kommunikáció, a pénz, meg a hatékonyság okán is. És még valami szól emellett: az általános társadalmi megfélemlítettség. Az emberek nem mernek nyilvánosan beszélni, kapcsolatot létesíteni velünk. Direkt és intim, anonim kommunikációs formákat kell találnunk tehát. Az biztos, hogy ha lehetőségünk lesz arra, hogy ezen a területen valamit tegyünk, akkor az ország érdeke, hogy megerősítsük a most ellenzéki médiát. Nyilván egy helyes és jó médiakoncepciót kell végrehajtani, helyre kell állítani a világ rendjét, de mivel olyan mértékben vontak meg forrásokat a kormányváltás óta, ami alapjaiban veszélyezteti a plurális, sokszínű média létezését Magyarországon, nem félek kimondani, először lesz helyreállítás, egyensúlyteremtés, és csak utána konszolidáció. Ha fordítva tennénk, akkor bebetonoznánk azokat a pozíciókat, amik jelenleg a Fidesz rendelkezésére állnak, és amelyeket – látjuk – nem félnek használni. Magyarul: én csak olyan médiarendszerben tudok gondolkodni, amely szabad, független, kiegyensúlyozott, és egyben megfelelő forrásokkal van ellátva.

Radnóti Minden eddigi válaszod egy energikus, fiatal politikus képét mutatta nekünk, aki teljes mértékben kezében tartja pártján belül a hatalmat. Két paradoxon van azonban itt. Az egyik úgy szól: tudjuk, hogy ez a párt, ha maximalizálja is az összes szavazatát, akkor sem nyerhet egyedül. A másik az, ami a párttagok, a párt funkcionáriusainak és képviselőinek egyéni érdekeiből következik, hogy tehát lesz egy eleve kisebb parlament, de az elnyerhető helyek egy részét is éppen az első paradoxon okán át kell adni olyanoknak, akikről még csak azt sem tudhatjátok, hogy milyen tömegekkel rendelkeznek. A közvélemény-kutatások nyilvánvalóan most nagyon pontatlanok. A kérdésem, ami tulajdonképpen variációja Fleck Zoltán kérdésének: van-e hatalmad arra, hogy nagyvonalú legyél, hogy olyan engedményeket tegyél, amelyek kifejezetten ellentétesek a párt saját, immanens érdekeivel, ámde szolgálhatják Orbán

rendszerének leváltását?

Mesterházy Ha megengeditek, most távolabbról kezdem. A magyar lakosság 11 százaléka tudja, de nem mondja meg, hogy kire szavaz. Ez a tömeg értékorientációs kérdésekből kideríthetően úgy jellemezhető, hogy kétharmad-egyharmad arányban oszlik meg a baloldal és a jobboldal között. Nagyjából ez 600 ezer olyan ember, aki közelebb van az ellenzéki oldalhoz, mint a Fideszhez. Nagyjából egymillió olyan szavazója van a szocialista pártnak, aki – ha esik, ha fúj, bármi történik – jön, és ránk voksol, és van 500 ezer olyan, aki abban az értelemben bizonytalan, hogyha eljön, csak a szocialista pártra szavaz, de nem biztos, hogy eljön választani. Mindösszesen 2 100 000 olyan polgárról tudunk tehát, aki öndefiníciója alapján baloldali szavazó. Ez azt jelenti, hogy durván két és fél milliós az a tömeg, amelyet baloldali értékrenddel, tipikusan baloldali programmal meg lehet szólítani választópolgárként Magyarországon. Efölött van még 15 százalék olyan bizonytalan, aki tényleg bizonytalan, tehát aki sehová nem szavaz, és értékorientációval sem lehet belőni, hogy mi lehet a pártpreferenciája. Ez is egy nagy kör, amelyből bárki nyerhet, hiszen egyetlen jellemzője van, hogy valamiért nem szereti Orbánt. Na, ez az a halmaz, amely megalapozza az optimizmusomat, hogy a Fideszt meg lehet verni 2014-ben.

Ami pedig a párt érdekeit illeti: az új vezetési szisztéma előnye, hogy ha van egy legális döntése a szocialista pártnak, ami végigfut a különböző vezető testületeken, akkor annak mi ténylegesen érvényt tudunk szerezni. Ez a gyakorlat az utóbbi három év nagyon kemény belső küzdelmének és építkezésének az eredménye. Így tehát, ha a választási győzelem érdekében a szocialista pártnak gesztusokat kell tennie, hát készen áll erre, még akkor is, ha ezzel a saját párt- vagy szervezeti érdekünket kell háttérbe szorítanunk. Ha közös jelöltekben kell gondolkodni, akkor a választókerületekben meg fogjuk tudni oldani, hogy közös jelölt legyen. Tudomásul vesszük, hogy a közös listán nemcsak a szocialista párt politikusai lesznek befutó helyen. Hozzáteszem, mindenki rövid listában gondolkodjék.

Várhegyi A nyugdíjasok, elfogadom, politikai értelemben nagyon fontos réteg mindenkinek, erre a Fidesz is rájött, hiszen az idén infláció feletti reálnyugdíj-emelést hajtott végre, nyilván pontosan ezen politikai logika által vezetettve. De van egy nagyon széles társadalmi réteg, a munkanélküliek, illetve azok, akiknek folyamatosan veszélyben van a foglalkoztatásuk. Ez nálunk elsősorban az észak-kelet-magyarországi régiót érinti, de ha jól belegondolunk most a világgazdasági válság kapcsán egész Európában égető kérdés. Az érdekelne, hogy a szocialista pártnak milyen elképzelése van arra, hogy ténylegesen növelje a foglalkoztatást?

Mesterházy A kutatások azt mutatják, hogy nincs korreláció a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás bővítése között. Könnyen magyarázható ez: az automatizálás, a technológia fejlődése a foglalkoztatás bővülése ellen hat, ám növeli a gazdaságot. Ebből az empirikus tapasztalatból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a foglalkoztatás bővítésében az államnak is kell, hogy legyen szerepe, miközben az teljesen evidens, hogy hosszú távon a gazdaság teremti a munkahelyeket, nem pedig az állam. Az állam ehhez hozzá tud járulni, ezt tudja támogatni, segíteni. A jelenlegi kormány csak machinál, a közmunkával játszik, hogy a statisztikában ki lehessen mutatni, nem csökkent, sőt akár még nőtt is a foglalkoztatás. Ha az adatokból kivesszük a közmunkásokat, akkor arra jutunk, hogy ténylegesen három éve folyamatosan csökken a foglalkoztatás. Mi azt mondjuk, hogy a foglalkoztatás érdemi és valóságos növeléséhez először is kiszámítható, átlátható, tervezhető jogi, politikai környezet kell. Mert, ha nincs kiszámíthatóság, akkor nincs bizalom, ha nincs bizalom, nem jön beruházás. A beruházásokat kell erősíteni, magyar vagy külföldi, nekünk egyaránt kedves, mert a beruházás tud munkahelyeket teremteni. Szeretnénk elérni, hogy ne összeszerelő üzem legyen Magyarország, hanem magasabb hozzáadott értékű termelés jöjjön létre, ez viszont magasabb színvonalú oktatást is feltételezne, Hiller Istvánék kidolgozták ennek a programját. Azt látjuk,

hogy a bizalom hamarabb helyreállítható, mint egy normál helyzetben, mert az Orbán-kormány ámokfutása miatt van egyfajta fogadókészség Európában arra, hogy segítsenek Magyarországnak. Ha büntetni nem tudnak, akkor legalább tudjanak majd nekünk, magyaroknak segíteni. Én tehát a bizalom helyreállítását illetően optimista vagyok. Sajnos, ott tartunk, hogy a törvényi garanciáknak ma nincs erejük, láttuk, konkrét épületek megszerzésére is törvényt ígér a miniszterelnök. Annak az eszközeit és módszertanát keressük és építjük bele a rendszerbe, ami a beruházó szempontjából nagyobb garanciát ad, mint amit pusztán egy törvényi szabályozás adna a számára. A foglalkoztatásban olyan javaslatok vannak, amelyek nem rendszerszerű javaslatok, de hozzájárulhatnak a foglalkoztatás bővítéséhez. Például szeretnénk védett gazdasági térségeket kialakítani, előnyben részesítve a fogyatékkal élők, a csökkent munkaképességűek foglalkoztatását. Ezek alapvetően nem fognak nemzetgazdasági szempontból nagy előretörést hozni, de társadalompolitikai szempontból mindenféleképpen komoly hatást és eredményt remélhetünk. Nem mellesleg, mi a kis- és középvállalkozói szektor, valamint a nagyvállalatok közé nem „vagy”-ot, hanem „és”-t teszünk, mert nem hiszünk abban, hogy az egyik vagy a másik szektort a másik rovására kell támogatni. Egyformán erős kell, legyen mindkettő, ennek érdekében használnánk fel koncentráltabban az uniós forrásokat. Vállalnunk kell azt is, hogy mindenre nem juthat pénz. Korábban arra törekedtünk mi is, hogy mindenki kapjon egy keveset, persze, mindenki elégedetlen is maradt. Most azt szeretnénk, hogy legyenek világosak a prioritások: termelés, a gazdaság motorjának a beindítása, a munkahelyteremtés. Szerintünk az első két évben ez lesz a legfontosabb feladata a kormánynak. A döntéshozatalba pedig beengednénk az érdekképviseleteket is, erről a VOSZ-ban, a GYOSZ-ban, s az iparkamarában is tárgyaltam. Több társadalmi, szakmai kontrollt engednénk be az ezen forrásokról szóló döntési mechanizmusokba. A következő uniós költségvetési évben 16-ról 60 százalékra ment fel a kkv-sektornak adható források mértéke, ami már jelentős pénz, akár már csodát is lehet vele művelni, csak okosan kell nekilátni.

Fleck Egy személyes dolgot kérdeznék, ami nyilván nem személyes közügy, de engem bosszant és félelemmel tölt el. Ez pedig a magyar társadalom fokozódó Európa-ellenessége. Ne érts félre, nem azt kérdezem, hogy az MSZP mennyire elkötelezett Európa mellett, hanem hogy számol-e ezzel a közérzülettel és mit tesz ellene?

Mesterházy Az értékeinket nem tagadjuk meg. A szocialista párt akkor szenvedett nagy választási vereséget, amikor elfelejtette, hogy mik az értékei, ezt a hibát még egyszer nem követjük el. Mi vállaltan Európa-pártiak vagyunk. Az utóbbi három év parlamenti vitáiban állandóan azzal ostromoltuk bennünket, hogy miért támogatjuk a mélyülő integrációt. Azt tudni kell, hogy a szocialista párt táborában 2010–11-ben abszolút többségben voltak azok, akik nem támogatták az Európai Unió bővítését, elmélyítését. Egyéves, eléggé következetes kommunikációval megfordítottuk ezt az arányt.

Magyarországon amúgy egyszerre két mentalitás van jelen: az euroszkeptikus érzélem, kétharmadra teszik ennek arányát a társadalomban. Ám, ha megkérdezzük, hogy kilépjünk-e az Európai Unióból, akkor legalább ilyen, vagy magasabb arányban a válasz: nem. Szoktam tesztelni jobbikos szavazókat, leginkább agrárvállalkozókat, akiknek a pártja azt mondja, ki kell lépni az unióból. Ha visszakérdezzük: maga mennyi földalapú támogatást kap, és el akarja-e azt veszíteni, akkor gyorsan kiderül, nem is olyan jó ötlet kilépni az unióból. Van tehát, amikor racionálisan kell érvelni, anyagi argumentumokkal, és van, amikor meg elvi síkon. Egy biztos, mi ebben a kérdésben határozottan fogunk kiállni, ha kell, még határozottabban, mint eddig tettük. Az orbáni világképpel szemben, amely egy bezárkózó, elszigetelődő, az idegentől féltő, azt elutasító magatartással párosul, mi egy nyitott, európai, haladó, nyugatos típusú Magyarország-képet szeretnénk felvázolni a választóknak. Május elsején többek között erről szólt a beszédem: mi igent mondunk Európára, ők pedig nemet mondanak. Ők igent mondanak a

nacionalizmusra, mi a hazafiságra mondunk igent, hiszünk abban, hogy partnerség, együttműködés alapján lehet a nemzeti érdekeinket képviselni.

Donáth Igazság szerint nem is kérdés, inkább kérés, amit megfogalmazok. Ez a kormányzat a trafikosoktól az egyházi nevelőszülői hálózatokig, mindenkit durván megbánt. Sem azok, akiknek gazdasági érdekét sérti, sem az ellenzéki politikai elit, az égvilágon semmit sem tud kezdeni ezzel. Olyan, mint egy béna prédikátor: vigasztalni kellene, és ehelyett csápol. Nem szeretem, amikor ára van annak, hogy valaki tisztességes. Legyen önmagáért tisztességes. Ha meg nem tud, ha egyszer eladta a lelkét a sátánnak, akkor eladta a lelkét. Én nagyon szeretném hinni, hogy még remélhetünk a magunk emberi-politikai jövőjében egy olyan kormányzatot, legyen bár baloldali vagy centrális, amelyik nem akar kultúrpolitikát csinálni. Én alanyi jogon nem vagyok kíváncsi arra, hogy Vidnyánszky Attila mit rendez majd a Nemzetiben. Közben kicsit utálok magamat, pontosan azért, mert egy európai nem gondolkodik, és nem fogalmaz így. Egy európaít, a fene megette, érdekli, mit rendez Vidnyánszky. Engem meg nem érdekel. Ez a közeg kiirtotta belőlem a legminimálisabb kulturális érzékenységet azok iránt, akik morálisan meghaltak. Tessék vigyázni, ugyanez áll az egyházra is. Én elmondtam Lendvai Ildikónak – ő volt az egyetlen, aki e tekintetben kíváncsi volt a véleményemre az elmúlt három évben –, senki sem volt képes korábban arra, amire Orbán Viktor és csapata: engesztelhetetlenül újra és újra fölmosták az egyházakkal a Nagykörutát – a nagyokkal is, nem csupán a kicsikkel. Természetesen visitottak, Erdő Pétertől a rabbikig, hogy vérig vannak sértve. Csak a „fületek túl vastag”, hogy meghalljátok – a Szentírást idézve. Az is lehet persze, hogy tanultatok Horn Gyula politikai tévedéséből. Ő legalább utólag bocsánatot kért, ami ugyan jellemre vall, de semmit nem változtat azon, hogy annak idején politikai hiba volt a szentszéki megállapodás keresztülerőszakolása. Mégis azt gondolom, nem kell most kitárt karral keblére ölelnie sem az MSZP-nek, sem a DK-nak, sem a zöldeknek őket, csak azért, mert gazdaságilag megaláztak. Az európai minőségű, hiteles szocialista politika – gondolhatunk az 1848-as Kommunista kiáltványtól kezdve a teljes európai régióra, a skandinávoktól az olaszokig és Prágáig – ne csináljon kultúrpolitikát, ne csináljon egyházpolitikát, de valamiképpen tegye magát morálisan vállalhatóvá. Nem tudom, hogyan kell csinálni. Valószínűleg olyan gazdasági ígéreteket kell megfogalmazni, amelyek hozzárendelhetők ahhoz a felelősségvállaláshoz, amelyet a társadalom jelentős része érez az országért. És itt az utolsó, kicsit finomabban fogalmazott kérdés: mit tesztek ti azért, hogy a gyermekeink, akik elmentek – beleértve a magaméit is – visszajöjjenek? Mit tesztek ti azért, hogy az emberek azt mondják, valóban hazafiak vagytok? Ezt olyan könnyedén mondd, és szeretném hinni, hogy komolyan is gondold, de nem rólam van szó, én akkor sem leszek más, ha megnyúztok, hanem arra a néhány százezerre, aki elment.

Mesterházy A magyar társadalom megtanulta, mit jelent a kétharmados kormányzás. Már az olyan, amit a Fidesz művel, mert Horn Gyula idejében 72 százalékos volt a parlamenti többség, de tudjuk, az akkori liberális–MSZP-s koalíció a saját maga számára állított fel korlátokat. Akkor még igaz volt az, ami mára érvényét veszítette: attól demokrata valaki, hogy bár mindent megtehetne, mégsem tesz meg olyat, ami ellentmond a morális megfontolásoknak. Mármost az ellenzéknek tulajdonított politikai impotencia képzetét az táplálja, hogy sokáig nem értették az emberek, hogy a politikai döntéseiknek megvan, meglesz a politikai következményük. Tehát, ha valakinek kétharmadot adtak, és ha az vissza akar élni a kétharmaddal, akkor ezt is meg tudja tenni négy éven át. A szocialista párt egyetlen javaslatát sem engedik át a parlamenti bizottságokon. Tehát nemhogy vita nincs róluk, be sem kerülhetnek a plenáris ülésre. A parlamentáris rendszert nem arra találták ki, hogy egy a hatalmával ennyire visszaélő ember parlamenti diktatúrát csináljon belőle.

Egy mondat erejéig, Zolinak is válaszolva a fel nem tett kérdésére, ha meglesz a kétharmad, mi

akkor sem kapkodjunk el az alkotmányozást. Ugyanolyan stílusban biztosan nem szabad alkotmányozni, még ha az általunk morálisan helyesnek tartott szent cél érdekében tennénk is, mint ahogyan azt a Fidesz művelte. Azt szeretném, ha az alkotmány megalkotása egy normálisan, ütemesen lefolytatott, de társadalmi konszenzust eredményező folyamat lenne.

A kulturális politikát illetően: szerintem nagyon fontos és előremutató gesztus, hogy nem a szocialista pártban írják a kultúrpolitikai terveinket. Színészek, rendezők, filmesek, képzőművészek, kortárs művészek mondják meg, mit kellene tenni, és ahhoz mi megteremtjük a feltételrendszert. Lehet bővíteni a forrásokat, mert a kultúra igénye kis túlzással költségvetési hibahatáron belül van. Egy-két milliárddal több a kultúrában életeket menthet, de alapvetően nem borítja fel a költségvetést. Ez az egyik szempont, a másik pedig az, hogy a politikának semmi keresnivalója a kultúrában. Az, hogy mi a művészet, mi az érték, nem nekünk kell eldöntenünk, hanem a szakmának. Nem lehet azt sem mondani, hogy a jobboldali alkotó a mi kormányunk alatt majd ne kaphasson lehetőséget. Miért ne? Ha értéket teremt, akkor értéket teremtett. Bennünk nincs revánsvágy, nem akarunk kultúrharcot folytatni. A vallásgyakorlás szabadságát is biztosítani fogjuk, mert a vallás magánügy, ebben az államnak nincs tennivalója. Az egyházak is arra a sorsra jutottak, mint sok magyar állampolgár, aki azt hitte, hogy majd jó lesz neki. Aztán őket is átverték, ez világosan látható a nyilatkozataikból. Erről mi nem tehetünk, ezt mondják el azoknak, akikért imádkoztak sok helyütt, hogy választást nyerjenek.

A külföldre vándorlás nagy probléma, de nagyon sokan nem csak és kizárólag anyagi okokból mentek el Magyarországról. Nagyon sok fiatallal beszélek: persze, keresik az utat is, meg keresik az egzisztenciális biztonságot is, de akkor fognak visszajönni, ha Magyarország olyan hely lesz, ahol jó élni, vagy legalábbis stressz nélkül, nyugodtabb körülmények között lehet élni. Tehát pusztán az anyagi jólét szerintem nem hozza vissza Magyarországra sem a fiatalokat, sem a hosszabb ideje külföldön élőket. Ez egy nagyon lassú folyamat lesz, és tartok tőle, hogy sok embert elvesztett a nemzet azok közül, akik külföldre mentek. Beépülnek egy környezetbe, hozzászoknak az ottani életformához, adott esetben oda házasodnak. A százszázalékos visszajövetelben nem hiszek, azt viszont támogatjuk, hogy minél többen menjenek például nyelvet tanulni külföldre.

Pikó *Villámkérdések jöjjenek, Bauer Tamást láttam elsőként.*

Bauer Tamás Azt mondtad, nem először, hogy azért vesztett a szocialista párt, mert föladta az értékeit. Én ezt nagyon rossz mondatnak tartom. Abban az úgynevezett elmúlt nyolc évben a szocialista párt meg a szocialista-szabaddemokrata koalíció a legkövetkezetesebb baloldali politikát folytatta a jövedelempolitikában, az oktatáspolitikában és a nemzeti kérdésben, ebben a három alapvető kérdésben biztosan. Hatalmas tévedésnek tartom, ha bárki azt képzei, hogy itt a szocialista párt a Medgyessy–Gyurcsány–Bajnai-kormány idején, de különösen a két Gyurcsány-kormány idején föladott volna az értékeiből. Abban a konfliktusban, ami a Gyurcsány Ferenc, Draskovics Tibor, valamint Káli Sándor és egy elég széles borsodi apparátusi kör között cigányügyben kialakult, Gyurcsány és Draskovics képviselte a baloldalt, és a többiek tettek engedményt a baloldali álláspontból. A nemzeti kérdésben, a kettős állampolgárság ügyében Gyurcsány képviselte az európai baloldal évszázados álláspontját, és akik megszavazták a kettős állampolgárságot és Kolozsváron bocsánatot kértek, azok tértek el a magyar és európai baloldal évszázados álláspontjától. Tehát azt javaslom, hogy ne mondj olyat, hogy abban a nyolc évben föladta az értékeit a szocialista párt, ha a baloldali értékeket tekintjük a szocialista párt értékeinek. És még egy egészen rövid megjegyzés: abban neked igazad van, hogy következetesen azt mondtátok, együtt akartok működni, de minden alkalommal, amikor bárki az MSZP politikusai közül azt mondja, hogy majd a szocialista kormány, akkor azt érzékeltetitek, hogy egyedül akartok kormányozni, vagy legalábbis dominálni akarjátok a következő kormányt. És ez bárkiben, aki együtt akar működni a szocialista párttal, kételyeket

ébredhet.

Mesterházy Gyorsan tudok válaszolni, mert ebben nem fogunk egyetérteni, Tamás. Egyszerűen te tévedsz ebben a dologban, és én továbbra is fogok ilyen mondatokat mondani. Sőt, abszolút szükségesnek tartottam, hogy a szocialista párt fordulatot hirdessen a nemzetpolitikában. Nem kell, hogy egyetértsünk ebben, a politikában partnerek között is lehet számos ilyen kérdés.

A másik, hogy mi dominálni akarnánk. Azt azért nem lehet elvárni a szocialista párttól, hogy szégyellje magát, mert vezető ereje akar lenni egy szövetségnek. Azért szégyellje magát, amiért három éven át megküzdött, és amit más párt nem tudott megcsinálni, pedig volt rá lehetősége? De hiszen az SZDSZ-szel való együttműködésben sem az SZDSZ vezette a koalíciót, hanem Horn Gyula, Gyurcsány Ferenc. A nagyobbik kormányzópárt mindig dominálja a kormányt, és ez nem azt jelenti, hogy nem tesz gesztust a kisebbik fél részére, vagy, hogy nem partnerként tekint rá.

Vitányi Iván Egyre többet hallom: én már csak azt akarom megélni, hogy ennek vége legyen, hogy az Orbán takarodjon, hogy egyszer ismét demokráciában élhessek. Ez a közgondolkodás változása nélkül nem megy. Ne csak abban reménykedjünk tehát, hogy történik egy fordulat, hogy jön egy választás, amelyen Orbán Viktor elbukik, és mi nyerünk, hanem abban reménykedjünk, hogy az akkor kormányra kerülő ellenzék meg tudja nyerni a társadalom együttérzését, együttműködését, és meg tudja teremteni a demokráciát Magyarországon. Két fontos feladattal áll szemben 1990 óta mindenki, aki kormányra készül: egyrészt Magyarországot kivezetni az évezredek feudalizmusából, az elmaradottságból, az európaiatlanságból és a demokráciatlanságból egy európai stílusú demokráciába, a másik pedig, hogy meg kellene nyerni a választást. De úgy tűnt, hogy az utóbbi húsz évben a választás megnyerése néhány százalékkal nagyobb súlyt kapott annál, mint amire szükség volt. Ennek következtében Magyarországon még mi soha nem teremtettük meg a magunk szándékából a demokráciát, ez még nem történt meg, de az már megtörtént, hogy a magunk szándékából, a társadalom szándékából visszavontuk a demokráciát. Ezért is kell változás a közgondolkodásban, amihez kell – nagyon igazad van, Attila – egy olyan párt, amely erőt tud mutatni, amely szervezett, amely alkalmas arra, hogy kormányozzon, és amely mellé oda kell állni. A másik az, hogy a társadalom megtapasztalja a demokrácia, az összefogás élményét. Nemcsak azért kell összefogás, hogy elérjük azt a százalékot, amellyel megnyerjük a választást, hanem azért kell összefogás, hogy a társadalomnak legyen meg az az élménye, hogy össze tudunk fogni azért, hogy demokrácia legyen Magyarországon. Ez még így soha nem történt meg, vagy amikor megtörtént, akkor utána beverték a fejünket. Együttműködés – kell. A győzelemhez, de még inkább a társadalmi tapasztalat élményeként. Nektek kell elsőként megmutatni, az összefogást most elsősorban a demokratikus ellenzéki pártoktól várja a társadalom. Lássák, hogy ha összejön két magyar, akkor nem azzal kezdik, hogyan tudnák a bicskát a másikba vágni. Sokkal inkább azt szeretnék látni, hogy mindazok, akik Orbánnal szemben állnak, meg tudják egymás között osztani a feladatokat, meg tudják találni a megoldásokat. Nem állunk jól ezen a téren, Attila, úgy néz ki most a társadalom előtt, hogy mi azon veszünk, hogy Orbán után ki lesz a diktátor.

Mesterházy Az utolsó előtti mondatig 110 százalékban egyetértettem. Abban is egyetértetek, hogy lehetne többet tenni az együttműködésért. De szerintem azt talán nemcsak rólunk, hanem a többi pártról sem gondolják, hogy egy baloldali diktatúrát vagy akármilyen liberális diktatúrát akarnánk csinálni Orbán után.

Horn Miklós Mai Medián-adat, hogy a megkérdezett lakosság több mint fele, ha jól emlékszem, 55 százaléka kormányváltást akar. Mozgássérült lévén nagyon sokat járok taxival.

Egy taxis ismerősöm, akivel rendszeresen beszélgetünk, és aki elszántan szemben áll ezzel a rendszerrel, azt mondta nekem a múlt héten: tanár úr, tudja, csak egy nagy problémám van. Mi van, ha sikerül ezeket elzavarni, jön egy másik kormányzat néhány százalék többséggel, és itt fölborul a világ? Az embereknek már elégük van, mondta, az országban folyó elképesztő harcból, de mi a biztosíték arra, hogy egy kormányváltás nem hoz még rosszabb helyzetet, aminek következtében majd kialakul az a hangulat, hogy akkor már inkább jöjjön vissza az Orbán. Képesek lesztek-e, van-e erre stratégia, hogy ne csak győzzetek, hanem meg is győzzétek a jobboldalon lévő normális embereket, hogy nyugi, mi itt egy normális országot akarunk teremteni, nem kell félnetek. Kellene, hogy legyen valami maszszív, egyértelmű, világos koncepció, program, együttes megjelenés, amely ezt a szándékot, ha van, hitelessé teszi. Ezt hiányolom.

Mesterházy Elsőként az jutott eszembe, hogy bárcsak ez lenne a legnagyobb problémánk, mert ez azt jelentené, hogy megnyertük a választásokat. De a viccet félretéve, ez az egyik legfontosabb probléma, ezért köszönöm is ezt a kérdést. Mert valahogy előttem sem jelenik meg az a kép, hogy Orbán Viktor elvesztve a választásokat gratulál az utódjának, megtörténik az átadás-átvétel, majd sok sikert kívánva elbúcsúzik tőle. Mély politikai válság lesz Magyarországon, itt a „csak technokraták” meg fognak „halni”. Orbán Viktor egy kétharmados győzelemből, tehát a csúcsról a pokolba fog jutni.

Orbán Viktor mögött már ott állnak azok a fiatalok, akik őt is szeretnék letaszítani a Fidesz trónjáról. De Orbán nem akarja még abbahagyni, úgy gondolja, hogy neki még sok éve van a politikai életben. Egy módon tudja csak túlélni a válságot, ha a belső, ellene irányuló frusztrációt kifelé irányítja. Ha a belső haragot, elégedetlenséget kifelé ráontja a magyar társadalomra. Ezért nemcsak gazdasági téren, nemcsak közjogi területen lesz krízishelyzet. Itt ismét tele lesz a Kossuth tér, lesz kordon, tüntetés, kukagyújtás, minden nemzeti ünnepet szét akarnak majd verni, föllármázzák a Néppártot Európában. Ez elemi érdeke lesz egyetlen személynek. A politikai stratégia válasza erre csak az lehet, hogy nem Orbánra és a Fideszre koncentrálunk, hanem a mögötte álló, józan, nem hívő tagozatra, a jó szándékú, tisztességes konzervatív emberekre. Ha mi nem teszünk gesztusokat nekik, ha nem a nyitottság jellemzi a politikánkat minden területen, az uniós források szétosztásától a kultúrpolitikáig, akkor ránk fogják gyújtani az országot, és abban a pillanatban nemcsak az lesz a probléma, amiről te beszéltél, Miklós. Kialakul a káosz, amit nem tud politikailag, gazdaságilag és jogilag kezelni a kormányzó többség. Ez pedig előrevetíti a döntésképtelenség képét is. Márpedig az emberek nem szeretik a döntésképtelen kormányt. Mondom, csak azt tudom elképzelni megoldásként, hogy mögé nézünk a Fidesznek, mögé nézünk Orbánnak, mögé nézünk a hívő tagozatnak, és azt mondjuk, hogy a konzervatív értékrendet valló embereket is bevonjuk abba a társadalmi élménybe, amiről Iván beszélt, legyen az akár egy alkotmányozási folyamat, akár egy munkahelyteremtési folyamat, vagy bármi más. Abban hiszek, hogy egy ilyen stratégiával valós társadalmi békét lehet teremteni.

Szerencsére a kampány nem erről fog szólni, az embereket még nem az ilyen politikai konstellációk foglalkoztatják, hanem jóval egyszerűbb kérdések: hatalomban akarom tartani Orbánt, vagy el akarom zavarni? Magyarországon megvan a többség – te is említetted – ahhoz, hogy elzavarják. Ez jó hír, de ezt a vágyat politikai cselekvéssé kell formálni és aktivizálni kell. Tehát azt meg kell értenie minden magyar választópolgárnak, hogy aki meg akar szabadulni Orbán Viktortól, azt a karosszékből nem tudja megoldani. „Fészbukos lájkolással” nem lehet ezeket elzavarni. Föl kell állni abból a karosszékből és meg kell mozdulni. Ehhez mi, ellenzéki politikusok önmagunkban kevesek vagyunk.

Tetszik

5 ember kedveli. Legyél te az első az ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **A választás tétje – Lendvai Ildikó, Mesterházy Attila és Kiss Péter a Fapados Szalonban – Moderátor Pikó András, hozzászólók Bauer Tamás, Domány András, Horn Miklós, Fleck Zoltán, Molnár György, Bojár Gábor, Agárdi Péter és Vitányi Iván** – Baloldaliak, liberálisok számára ma nagy kérdés, hogy miért is...
2. **„A turulokráciát csak akkor tudjuk leváltani, ha...” Botka László a Fapados Szalonban, moderátor Pikó András, hozzászólók Bitó László, Bauer Tamás, Szabó Zoltán, Vitányi Iván** – Miért pont Bugacon találkoztak Bajnai Gordonnal? Botka László Bugac...
3. **Szocialisták és szabad demokraták – Csepeli György, Gál J. Zoltán, Kovács Kálmán, Molnár György, Pető Iván, Vitányi Iván vitája a Fapados Szalonban – Moderátor Pikó András, hozzászólók Dobrev Klára, Horn Miklós, Szász István** - Az első, nagyon obligát kérdés most, április 16-án: mi...
4. **„Tudunk-e egyetérteni, vagy nem?” – Bauer Tamás, Bokros Lajos, Gyurcsány Ferenc és Kerék-Bárczy Szabolcs a Fapados Szalonban, moderátor Pikó András, hozzászólók Heller Ágnes, Bitó László, Dész László, Márton László, Vitányi Iván** – A Demokratikus Koalíció létrejöttének alap gondolata az volt, hogy kell...
5. **Kampány, esélyek, veszélyek – Dávid Ibolya, Somogyi Zoltán, Debreczeni József és Bokros Lajos a Fapados Szalonban – Moderátor Pikó András, hozzászólók Domány András, Mészáros Antónia, Molnár György, Farkas Zoltán, Vásárhelyi Mária, Vicsek Ferenc, Bauer Tamás, Vitányi Iván** – Emlékeim szerint amikor először volt nálunk vendég, elnök asszony,...

Cimkék: **Pikó András**